

SESSION ORDINAIRE 2020-2021

11 MAI 2021

ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE

PROPOSITION DE RÉOLUTION

visant à favoriser les relations entre les enfants
et leur(s) parent(s) en prison

RAPPORT

fait au nom de la commission
des affaires bicommunautaires générales

par M. Ahmed MOUHSSIN (F)

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : Mmes Delphine Chabbert, Véronique Jamouille, Fadila Laanan, MM. Kalvin Soiresse Njall, David Leisterh, Mme Françoise Schepmans, M. Marc Loewenstein, Mme Stéphanie Koplowicz, MM. Juan Benjumea Moreno, Gilles Verstraeten, Mme Els Rochette.

Membres suppléants : MM. Jamal Ikazban, Ahmed Mouhssin, Mme Nicole Nketo Bomele, M. Fouad Ahidar.

Autres membres : M. Christophe De Beukelaer, Mme Céline Fremault, M. Emin Özkara, Mme Magali Plovie.

Voir :

Document de l'Assemblée réunie :

B-61/1 – 2020/2021 : Proposition de résolution.

GEWONE ZITTING 2020-2021

11 MEI 2021

VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

ter bevordering van goede relaties tussen
kinderen en ouders in de gevangenis

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor de Algemene Bicommunautaire Zaken

door de heer Ahmed MOUHSSIN (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

Vaste leden : mevr. Delphine Chabbert, mevr. Véronique Jamouille, mevr. Fadila Laanan, de heren Kalvin Soiresse Njall, David Leisterh, mevr. Françoise Schepmans, de heer Marc Loewenstein, mevr. Stéphanie Koplowicz, de heren Juan Benjumea Moreno, Gilles Verstraeten, mevr. Els Rochette.

Plaatsvervangers : de heren Jamal Ikazban, Ahmed Mouhssin, mevr. Nicole Nketo Bomele, de heer Fouad Ahidar.

Andere leden : de heer Christophe De Beukelaer, mevr. Céline Fremault, de heer Emin Özkara, mevr. Magali Plovie.

Zie :

Stuk van de Verenigde Vergadering :

B-61/1 – 2020/2021: Voorstel van resolutie.

I. Exposés introductifs de Mme Magali Plovie, MM. Juan Benjumea Moreno, Jamal Ikazban, Mme Nicole Nketo Bomele, MM. Fouad Ahidar et David Leisterh (en remplacement de Mme Viviane Teitelbaum, excusée), co-auteurs de la proposition

Mme Magali Plovie expose que les détenus peuvent être parents et, dès lors, subir une double peine : la privation de liberté et la privation de relations avec leurs enfants. Entre 15 et 20.000 enfants sont exposés aux conséquences de la détention de leur(s) parent(s) : appauvrissement, troubles du développement, etc. Quelques associations œuvrent au maintien des relations familiales en cas de détention, notamment Le Relais Enfants-Parents, mais avec des moyens insuffisants au regard des besoins et dans des conditions de travail souvent difficiles. L'oratrice remercie les acteurs du secteur pour leur contribution à l'élaboration de la proposition à l'examen.

L'intérêt supérieur de l'enfant doit rester la boussole : les enfants de personnes détenues doivent jouir des mêmes droits que les autres enfants. Aussi convient-il de veiller à ce que leurs droits fondamentaux soient maintenus, même dans le contexte de la pandémie de Covid-19 – la visioconférence ne remplacera en effet jamais le contact physique.

Une résolution avec les mêmes objectifs a été adoptée à l'unanimité par le Parlement francophone bruxellois en 2018. Vu les leviers dont dispose la Commission communautaire commune (étant donné, notamment, sa compétence en matière d'aide aux justiciables), il a semblé pertinent de déposer la proposition à l'examen, dont l'oratrice résume le dispositif.

L'oratrice remercie les cosignataires de sa proposition et se réjouit du soutien que recueille ce texte.

M. Juan Benjumea Moreno considère que la prison n'est pas le lieu approprié pour les rencontres entre un enfant et son parent. Pour le député, toute peine de prison doit viser, par un accompagnement adéquat, à la réinsertion de la personne détenue. Le maintien des relations familiales y contribue. Il s'agit d'ailleurs d'un droit fondamental, pour les enfants comme pour les parents. Tel est l'objectif de la présente proposition de résolution qui, parce qu'il s'agit d'une matière transversale, vise l'ensemble des autorités publiques concernées.

L'orateur souligne à son tour que les difficultés qu'ont vécues toutes les familles pour se réunir pendant la pandémie de Covid-19 ont été encore exacerbées en cas de détention.

M. Jamal Ikazban remercie Mme Magali Plovie et les autres cosignataires de la proposition à l'examen. Il lui semble important que l'Assemblée réunie adopte, après le Parlement francophone bruxellois, un texte visant à garantir le maintien des relations entre les personnes détenues et leurs enfants :

I. Inleidende uiteenzettingen van mevrouw Magali Plovie, de heren Juan Benjumea Moreno, Jamal Ikazban, mevrouw Nicole Nketo Bomele, de heren Fouad Ahidar en David Leisterh (ter vervanging van mevrouw Viviane Teitelbaum, die verontschuldigd is), mede-indieners van het voorstel van resolutie

Mevrouw Magali Plovie betoogt dat gevangenen ouders kunnen zijn en dus een dubbele straf ondergaan : de beroving van vrijheid en de beroving van de banden met hun kinderen. Tussen de 15.000 en 20.000 kinderen worden blootgesteld aan de gevolgen van de detentie van hun ouder(s) : verarming, ontwikkelingsproblemen enz. Enkele verenigingen, met name Le Relais Enfants-Parents, zetten zich in voor het behoud van de familiebanden in geval van detentie, maar hebben met onvoldoende middelen in verhouding tot de behoeften en in vaak moeilijke omstandigheden. De spreker dankt de betrokkenen van de sector voor hun bijdrage aan de uitwerking van het voorliggende voorstel.

Het belang van het kind moet het kompas blijven : kinderen van gevangenen moeten dezelfde rechten hebben als andere kinderen. Daarom moet ervoor worden gezorgd dat zij hun grondrechten behouden, zelfs in de context van de Covid-19-pandemie - videogesprekken zullen het fysieke contact nooit vervangen.

In 2018 heeft het Parlement van de Franstalige Brusselaars een resolutie met dezelfde doelstellingen unaniem aangenomen. Gelet op de hefbomen waarover de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie beschikt (met name gelet op haar bevoegdheid op het gebied van hulp aan rechtzoekenden), leek het dienstig het voorliggende voorstel in te dienen, waarvan de spreker het verzoekend gedeelte samenvat.

De spreker dankt de medeondertekenaars van haar voorstel en is verheugd over de steun die de tekst krijgt.

De heer Juan Benjumea Moreno is van mening dat een gevangenis niet de geschikte plaats is voor ontmoetingen tussen een kind en zijn of haar ouder. Volgens de volksvertegenwoordiger moet elke gevangenisstraf gericht zijn op de re-integratie van de gedetineerde door middel van een passende begeleiding. Het onderhouden van de familiebanden draagt daartoe bij. Het gaat overigens over een grondrecht, zowel voor de kinderen als voor de ouders. Dat is het doel van dit voorstel van resolutie dat, omdat het om een transversale aangelegenheid gaat, gericht is tot alle betrokken overheidsinstanties.

De spreker wijst er op zijn beurt op dat de moeilijkheden die de gezinnen tijdens de Covid-19-pandemie hebben ondervonden om zich te herenigen, nog zijn verergerd in geval van detentie.

De heer Jamal Ikazban dankt mevrouw Magali Plovie en de andere medeondertekenaars voor het voorliggende voorstel. Het lijkt hem belangrijk dat de Verenigde Vergadering, na het Parlement van de Franstalige Brusselaars, een tekst goedkeurt die het behoud van de

d'une part, la Commission communautaire commune dispose en la matière de leviers plus importants que la Commission communautaire française et, d'autre part, cela renforce la position bruxelloise au sein des forums interfédéraux. Il espère que ce texte recueillera l'unanimité qui sied à un sujet d'utilité publique.

Les conséquences néfastes de la détention d'un parent sur le bien-être de l'enfant, tant psychique (avec le sentiment d'être puni pour une faute qu'il n'a pas commise) que matériel (avec l'aggravation de sa situation socioéconomique) et, *a contrario*, les effets positifs du maintien des relations familiales sur la réinsertion des personnes détenues plaident en faveur de la résolution proposée.

Vu la limitation drastique des possibilités de visites aux détenus, le respect de la dignité des familles a été particulièrement mis à mal pendant la pandémie de Covid-19. Plus que jamais, il convient, en accord avec les conventions internationales, d'améliorer l'accueil des enfants visitant leurs parents incarcérés. Comme l'écrivait Albert Camus, « *Une société se juge à l'état de ses prisons* ».

Mme Nicole Nketo Bomele remercie Mme Magali Plovie. La députée a eu l'occasion d'encadrer des enfants de détenus et peut témoigner des difficultés qu'ils encourent, du décrochage scolaire à la délinquance. Le maintien des relations entre les personnes détenues et leurs enfants constitue une question de santé publique dont il est urgent que le monde politique se saisisse. Les initiatives existantes doivent être davantage soutenues et de nouveaux dispositifs, singulièrement les maisons mère-enfant, doivent être mis en œuvre : en principe, un enfant en bas âge ne devrait pas être séparé de sa mère ni se voir couper du monde extérieur. Enfin, on sait que les personnes détenues qui entretiennent des relations suivies avec leur famille ont de meilleures chances de réussir leur réinsertion.

La députée s'enquiert de l'existence d'études sur le risque, pour l'enfant d'un parent détenu, d'être lui-même incarcéré.

M. Fouad Ahidar se réjouit de pouvoir soutenir la proposition à l'examen. Les enfants, en particulier les plus jeunes, ne devraient pas subir les incidences psychologiques et économiques de la détention de leur parent. Il appartient donc aux autorités publiques de trouver un juste équilibre entre le souci de la sécurité publique et l'intérêt de l'enfant, qui doit pouvoir rendre visite à son parent dans des conditions plus humaines ou profiter de sa présence lors des événements marquants (par exemple son anniversaire).

Le député, en conclusion de son intervention, donne lecture du dernier alinéa des développements.

M. David Leisterh (en remplacement de Mme Viviane Teitelbaum, excusée) remercie à son tour Mme Magali Plovie d'avoir déposé et ouvert à la cosignature le présent texte, qui vise au maintien des relations affectives et éducationnelles

relaties tussen gevangenen en hun kinderen waarborgt : enerzijds beschikt de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op dit gebied over meer hefboomen dan de Franse Gemeenschapscommissie en anderzijds versterkt dit de positie van Brussel op de interfederale fora. Hij hoopt dat deze tekst de unanieme steun zal krijgen die passend is voor een aangelegenheid van openbaar belang.

De negatieve gevolgen van de detentie van een ouder voor het welzijn van het kind, zowel psychologisch (met het gevoel gestraft te worden voor een fout die het niet heeft begaan) als materieel (met de verslechtering van de sociaaleconomische situatie) en, anderzijds, de positieve effecten van het behoud van de familiebanden op de re-integratie van gedetineerden, pleiten voor de voorgestelde resolutie.

Gelet op de drastische beperking van de mogelijkheden om gevangenen te bezoeken, werd het respect voor de waardigheid van de gezinnen bijzonder ondermijnd tijdens de Covid-19-pandemie. Meer dan ooit is het noodzakelijk om, overeenkomstig de internationale verdragen, de opvang van kinderen die hun gedetineerde ouders bezoeken, te verbeteren. Zoals Albert Camus schreef, moet een samenleving worden beoordeeld aan de hand van de staat van haar gevangenis.

Mevrouw Nicole Nketo Bomele dankt mevrouw Magali Plovie. De volksvertegenwoordiger heeft de gelegenheid gehad met kinderen van gevangenen te werken en kan getuigen van de moeilijkheden waarmee ze te kampen hebben, van schoolverzuim tot criminaliteit. Het behoud van de banden tussen gedetineerden en hun kinderen is een volksgezondheidskwestie die dringend moet worden aangepakt door de politiek. Bestaande initiatieven moeten beter worden ondersteund en nieuwe voorzieningen, in het bijzonder moeder-kindhuizen, moeten worden ingevoerd : in principe zou een jong kind niet van zijn moeder mogen worden gescheiden of van de buitenwereld worden afgesneden. Ten slotte is bekend dat gedetineerden die regelmatige banden met hun familie onderhouden, een grotere kans hebben op een succesvolle re-integratie.

De volksvertegenwoordigster vraagt of er studies bestaan over het risico dat een kind van een gedetineerde ouder zelf in de gevangenis terecht komt.

De heer Fouad Ahidar is verheugd dat hij het voorliggende voorstel kan steunen. Kinderen, vooral de jongste, zouden niet de psychologische en economische gevolgen van de detentie van hun ouders mogen ondervinden. Het staat dus aan de overheden om het juiste evenwicht te vinden tussen de zorg voor de openbare veiligheid en de belangen van het kind, dat zijn ouder in menselijkere omstandigheden moet kunnen bezoeken of van zijn aanwezigheid moet kunnen genieten bij belangrijke gelegenheden (bijvoorbeeld verjaardagen).

De volksvertegenwoordiger besluit zijn opmerkingen met het voorlezen van de laatste alinea van de toelichting.

De heer David Leisterh (ter vervanging van mevrouw Viviane Teitelbaum, die verontschuldigd is) dankt op zijn beurt mevrouw Magali Plovie voor het indienen en het openstellen voor medeondertekening van deze tekst, die erop

entre les personnes détenues et leurs enfants, dans un contexte douloureux pour les familles – la peine du parent (le père, dans 80 % des cas) pesant sur l'enfant, avec des effets potentiels sur sa santé psychosociale.

La résolution proposée aura des effets bénéfiques sur le bien-être des enfants, mais aussi sur les parents détenus, avec une réduction du risque de récidive. Deux raisons principales incitent dès lors à soutenir le texte : la protection du droit des enfants à la vie familiale et la réinsertion des parents détenus.

Une attention particulière devrait être apportée aux enfants en bas âge, d'une part, et, d'autre part, au lieu de détention des femmes, dont l'éloignement ne devrait pas faire obstacle aux visites de leurs enfants.

II. Discussion générale

M. Gilles Verstraeten ne soutiendra pas la résolution proposée pour deux raisons.

Premièrement, le texte à l'examen laisse entendre que la relation entre les personnes détenues et leurs enfants devrait être maintenue à tout prix, alors que ce maintien est parfois contraire à l'intérêt supérieur de l'enfant, par exemple en cas de violences intrafamiliales ou de violences sexuelles, ou encore lorsque les conditions de visite sont de nature à traumatiser l'enfant, voire lorsque le parent ne manifeste pas la volonté d'entretenir une relation de qualité avec son enfant.

Deuxièmement, le député explique que son groupe peut se reconnaître dans de nombreux tirets du dispositif, comme la création de maisons mère-enfant, mais considère inopportune la « *prise en compte [de] la nécessité d'autres formes de sanctions que l'incarcération pour des mères avec enfants en bas âge* » : en effet, les peines de prison légères n'étant pas exécutées, il s'ensuit que le juge n'inflige de peine susceptible d'exécution que s'il estime que la société doit être protégée. L'intervenant partage le souci de réduire l'incidence de l'incarcération sur les enfants, mais refuse d'exclure celle-ci de l'éventail des peines possibles.

M. Juan Benjumea Moreno réplique que ce que vise la phrase citée par M. Gilles Verstraeten, c'est à requérir du juge qu'il prenne en compte, dans certains cas, la situation familiale de la personne condamnée lorsqu'il décide de sa peine. En outre, la résolution proposée ne vise pas les cas où le maintien des relations familiales n'est pas souhaitable et où est prononcée une interdiction des visites ou des contacts.

M. Gilles Verstraeten précise que, s'il s'abstiendra aujourd'hui, il se réserve le droit de réexaminer sa position.

gericht is de emotionele en educatieve relaties tussen gedetineerden en hun kinderen in stand te houden in een voor de gezinnen pijnlijke context - de straf van de ouder (in 80% van de gevallen de vader) die weegt op het kind, met mogelijke gevolgen voor de psychosociale gezondheid van het kind.

De voorgestelde resolutie zal een gunstig effect hebben op het welzijn van de kinderen, maar ook op de ouders in de gevangenis, met een verminderd risico op recidive. Er zijn dus twee belangrijke redenen om de tekst te steunen : de bescherming van het recht van kinderen op een gezinsleven en de re-integratie van gedetineerde ouders.

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan jonge kinderen enerzijds en aan de plaats van detentie van vrouwen anderzijds, waarbij de afstand geen belemmering mag vormen voor de bezoeken.

II. Algemene bespreking

De heer Gilles Verstraeten zal de voorgestelde resolutie niet steunen om twee redenen.

Ten eerste suggereert de voorliggende tekst dat de relatie tussen gedetineerden en hun kinderen koste wat het kost in stand moet worden gehouden, terwijl dit soms in strijd is met het belang van het kind, bijvoorbeeld in gevallen van huiselijk of seksueel geweld, of wanneer de omstandigheden van het bezoek het kind kunnen traumatiseren, of wanneer de ouder niet de wil toont om een kwaliteitsvolle relatie met zijn of haar kind te onderhouden.

Ten tweede legt de volksvertegenwoordiger uit dat zijn fractie zich kan herkennen in veel van de streepjes van het verzoekend gedeelte, zoals de oprichting van moeder-kindhuizen, maar het ongepast acht « *rekening te houden met de noodzaak van andere straffen dan opsluiting voor moeders met kinderen op jonge leeftijd* » : aangezien lichte gevangenisstraffen niet worden uitgevoerd, volgt hieruit dat de rechter alleen een uit te voeren straf zal opleggen indien hij van oordeel is dat de samenleving moet worden beschermd. De spreker deelt de zorg om de gevolgen van detentie voor kinderen te beperken, maar weigert detentie uit te sluiten van het scala van mogelijke straffen.

De heer Juan Benjumea Moreno antwoordt dat de door de heer Gilles Verstraeten geciteerde zin bedoeld is om van de rechter te eisen dat hij, in bepaalde gevallen, bij het bepalen van de straf rekening houdt met de gezinssituatie van de veroordeelde. Voorts heeft de voorgestelde resolutie geen betrekking op de gevallen waarin het behoud van de familiebanden niet wenselijk is en een bezoek- of contactverbod is opgelegd.

De heer Gilles Verstraeten preciseert dat hij zich vandaag bij de stemming zal onthouden, maar dat hij zich het recht voorbehoudt om zijn standpunt te heroverwegen.

Mme Magali Plovie, sur la base d'études internationales, plaide en faveur du maintien des relations familiales même dans les cas « difficiles », grâce au cadrage de psychologues qui peuvent aider les enfants à comprendre la situation et les détenus à assumer leur rôle parental dans ces circonstances particulières.

La députée revient sur le cas des enfants de moins de trois ans emprisonnés avec leur mère : selon la gravité des infractions (et le risque de récurrence), des peines alternatives ou des infrastructures non typiquement carcérales (sans grilles, par exemple) doivent pouvoir être envisagées, en vue de minimiser les incidences négatives sur le développement des enfants.

L'oratrice reste à la disposition des commissaires qui vont s'abstenir pour répondre à toutes leurs questions d'ici l'examen du texte en séance plénière.

M. Gilles Verstraeten prendra volontiers connaissance des études évoquées par Mme Magali Plovie. Il regrette que son groupe, selon toute apparence, n'ait pas été invité à cosigner (ni à participer à l'élaboration de) la résolution proposée.

III. Discussion des considérants et des tirets du dispositif

Les considérants et les tirets du dispositif ne suscitent aucun commentaire.

IV. Vote sur l'ensemble de la proposition de résolution

L'ensemble de la proposition de résolution est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

- *Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.*

Le Rapporteur

Le Président

Ahmed MOUHSSIN

Juan BENJUMEA MORENO

Mevrouw Magali Plovie pleit op basis van internationale studies voor het behoud van de familiebanden, zelfs in « moeilijke » gevallen, dankzij de begeleiding door psychologen die de kinderen kunnen helpen de situatie te begrijpen en de gevangenen kunnen helpen hun ouderlijke rol op zich te nemen in deze bijzondere omstandigheden.

De volksvertegenwoordiger komt terug op het geval van kinderen jonger dan drie jaar die met hun moeder in de gevangenis zitten : afhankelijk van de ernst van de strafbare feiten (en het risico op recidive) moeten alternatieve straffen of niet-typische gevangenisinfrastructuur (bijvoorbeeld zonder hekken) kunnen worden overwogen, om de negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van de kinderen zoveel mogelijk te beperken.

De spreker blijft ter beschikking van de commissieleden die zich zullen onthouden om al hun vragen te beantwoorden totdat de tekst in de plenaire vergadering wordt besproken.

De heer Gilles Verstraeten zal graag kennis nemen van de door mevrouw Magali Plovie genoemde studies. Hij betreurt het dat zijn fractie blijkbaar niet was uitgenodigd om de voorgestelde resolutie mede te ondertekenen (of aan de opstelling ervan deel te nemen).

III. Bespreking van de consideransen en van de streepjes van het verzoekend gedeelte

De consideransen en de streepjes van het verzoekend gedeelte lokken geen enkele commentaar uit.

IV. Stemming over het geheel van het voorstel van resolutie

Het geheel van het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

- *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De Rapporteur

De Voorzitter

Ahmed MOUHSSIN

Juan BENJUMEA MORENO